

DE NIEUWE TIED

BLAD IN 'T PLAT

4

Juli 1995

121-160

Marc van Barneveld

Hendrik Entjes

Herman Heida

Everhard Jans

Gerrit Klaassen

Gerrit Kraa

Hennie Kuipers

Henk Lettink

Johan Louwerse

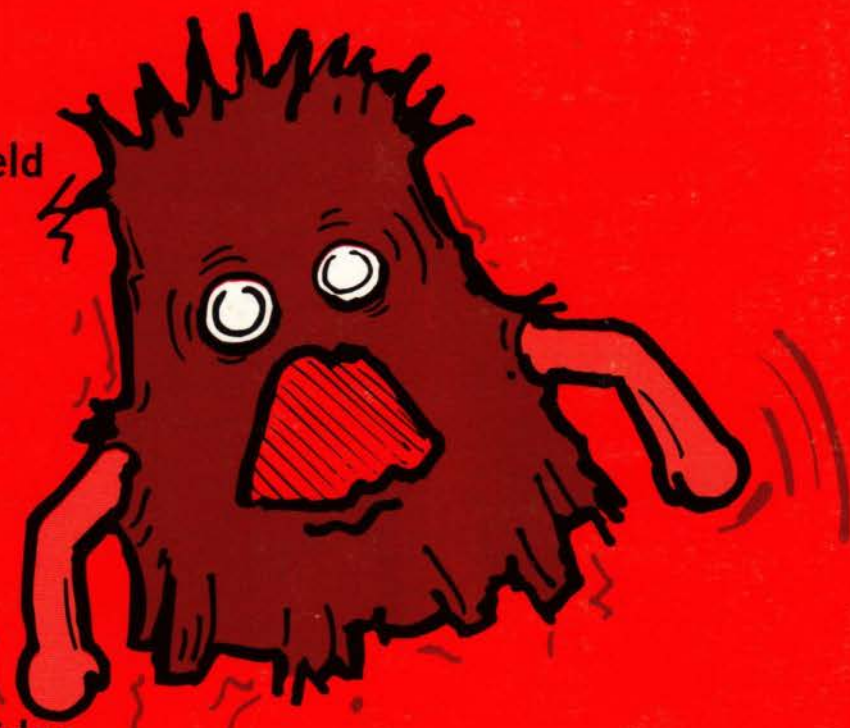
Frank Löwik

Anne van der Meiden

Bennie Sieverink

Goaitsen van der Vliet

Theo Vossebeld

DE NIEJE TIED

Blad in t plat

Nummer 4, juli 1995, veertig ziedn, weenkelpries *f* 9,–

Redaktie

Gerrit Klaassen, Frank Löwik, Goaitsen van der Vliet

Oetgeaver

De Oare útjouwerij/De Aandere oetgeaverieje
Postbusse 3589, 7500 DN Eanske, 053-329949

Kopiej

Meugelike biejdreagn (t leefst op schief) noar n oetgeaver. Nog meuiet is t a'j der ne kassette met n sprökn teks biejdoot, veur t bepoaln van de juuste schriefwieze.

Abonnemeantn

Elk nummer kömp eerst as t zoo wied is. As vastn leazer betaal iet tweentig ceant de bladziede en op zien meent 25 geuldn van te veurtn op giroo 4611391 van n oetgeaver, met opgoav van t eerste nummer da'j in de busse wilt. A'j schriftelik opzegt kri'j wierum wat der nog steet van t betaalde veurschot.

Logoo en veurkaft

Gerhard van Dragt bNO (teekning Marc van Barneveld)

Tekstverzörging en zetweark

Bits & Books, Eanske

Drukweark

Febodruk BV, Eanske

Sponsors

De auteurshonorariaa veur de metwearkers an dit nummer wörn betaald deur de ABN-AMRO in Eanske.

INHOALD

Goaitsen van der Vliet, <i>De biele</i>	122
Frank Löwik, <i>Honning in de bloomn</i>	123
Anne van der Meiden, <i>Bevriejding en dialekt</i>	125
<i>Redaktioneel niejs: De Nije Tied op Internet</i>	
Hennie Kuipers, <i>Homburg a/d Ohm</i>	129
Bennie Sieverink, <i>Licht weark</i>	130
Everhard Jans, <i>Dina en n duvel</i>	132
Gerrit Kraa, <i>1832</i>	135
Hendrik Entjes, <i>Standaard Schriefwieze veur De Nije Tied?</i>	138
Marc van Barneveld/Johan Louwerse, <i>Hee-männekes op n Osseler Es</i>	141
<i>Van de administroatie</i>	143
Herman Heida, <i>The Bowery</i>	144
Gerrit Klaassen, <i>Ambtenaarn in n hasj</i>	145
<i>Kort ekeurd:</i>	
Gerrit Klaassen oaver <i>Gelle rozen</i>	149
Frank Löwik oaver n <i>Hoesbreef</i>	149
Goaitsen van der Vliet oaver <i>Taal van Haaksbergen</i> ²	150
Frank Löwik, <i>Arti et amicitiae</i>	151
Theo Vossebeld, <i>Dree gedichtn</i>	153
<i>Leu, Potleu & Stömpkes:</i>	
Henk Lettink, <i>Nogmoals De Nije Tied</i>	156
Frank Löwik, <i>Nich der met hen doon</i>	157
Goaitsen van der Vliet, <i>Nich kloar</i>	157
Gerrit Klaassen, <i>Den kromn aarm van n Kreenk</i>	157
Bennie Sieverink, <i>Keerlsproat</i>	159
<i>In en oaver t plat</i>	160

Oetsproak

Gerrit Kraa (Riesn):

ei ≈ eai, -gn ≈ -ngn, -v- ≈ -w-, -vn ≈ -wn, -vnd ≈ -md,
sch- ≈ sk-, zich ≈ zik, meaken ≈ meakn, meakes ≈ meaks

De biele

Leedtekst, veur t eerst noar veurtn brach op den 11n meert 1995 bieje gelegenheid van *DNT, een joar gangs* bieje V&D in Eanske.

k Heb mien' joarn nich verdoan
 k Har van alns bieje de been
 Neumt ut wil of neumt ut zeund
 Da'k t eleedn heb kö'j wa zeen

Wat he'k edoan?
 Doaliks kump de biele daal

Peerse plekn op miene hoed
 duudt t ean van mien leavn oet
 Boo nee, was t mer nich woar
 Ruus in n kop zag ik gin gevoar

Wat he'k edoan?
 Doaliks kump de biele daal

Noe bang ik mij bloos nog veur een:
 t Zal toch nich te vernemn wean
 t Valn in de reetne maand
 Ut gebleer van de leu - glad op n ean!

Wat he'k edoan?
 Doaliks kump de biele daal

Honning in de bloomn

Oetsprökn bij gelegenheid van *DNT*, een joar gangs op den 11n meert 1995 bij V&D in Eanske.

Zoaterdag den 19n meert 1994 was nen dag van betaansie veur t Tweantse plat. Hier, op disse zölfde stee, V&D in Eanske, wörn DNT eprissenteed en t eerste eksemplaar oaverlangn wiej an den eerstn betaalndn abonnee. *t Geet an!* stön der op de veurbladziende met n oetroopteekn. En noe, een joar later, kö'w inderdoad wa zegn, da'w t mirakels an egoan bint! Krek wat wiej woln.

De Twentsche Courant hef good deurzeen wat oons drif woar Gerard Vaanholt oons beeldmaark beschrif: *Het logo is treffend en vol symboliek. De titel De Nije Tied rimpelend als het water na het werpen van de steen. De Nije Tied wil iets in beroering brengen in de Twentse streektaalvijver.* Joa. Beweging, bereuring. Doar dreait ut oons umme.

Alns wat leavt möt beweegn. Dat gealdt veur ne sproake eavnzoogood as veur net t zölfde wat veur organisme. En wat beweegn wil, möt doartoo de ruimte hebn. Ne sproake nemt zich dee ruimte, oet enömn in den moondelingn umgaank, ok in t schriftelik verkeer.

Op dat gebeed ontbrök ut an n meer of meender literair blad in t plat dat de longn har hangn noar de eigne tied. Doarvandan DNT.

Doo wiej begönn nöagn wiej alman den op ne verniejnde, literaire en kritiese maneer met de gewestelike sproake um wol goan de penne op te kriegen. En dan, zoo schreef de redaktie, zö'w s *kiekn wat t wördt*.

Wiej zint noe een joar en drie nummers wieder. Wel königheid hef ekreegn an DNT zag dat de bladziedn evöld wördn met (veur t plat) verniejnd prozaa en poëzie van leu dee't nen naam hebt op te hoaltn in de Tweantse literatuur of schrievers woarin nog ne verwochting verdoekt lig in t platschrievn. Met beide groepn zint wiej wies, benaamt ok met de leste, want zoo wördt den kreenk van wel in t plat schrif wieder.

Oaverstapnd van t literaire waark in eerste liene noar t literaire waark in tweede liene, t schrievn *oaver* de sproake, de literaire waarkn en alns wat dat anbelangt, komt wiej bij de rubriek KORT EKEURD veur de besprekking, en de rubriek LEU, POTLEU & STÖMPKES.

Woar de metafoor van den steen en de vierer ok past, hier wa wisse t meest. In disse rubriekn vaalt mangs wa s, dat möt eerlik ezeg wean, harde weurde.

Nich umdat de redaktie van DNT der ne sport van maakn wil um aandern de vlöa of te vangn. Mer wa umdat in Tweante ne attitude is egreuid um alns wat in t plat eschreevn was too te jubeln zoonder ok mer n oogslag let te geavn op den inhoald. As t mer in t plat was dan was t wa good. Zoo leek t.

Met dee onzoalige traditie brekt DE NIEJE TIED. Zee döt dat met t volle benul en op basis van inhoaldelike argumeantn. Dan verhelligt de leu dee't t angeet zich mangs. Ze veult zich in den tuk edretn bij elk woord van kritiek, hoo oonderbouwd ok. Den Neersassiesn professor Entjes waar-schouwn a dat disselariejn en polemiekn oaver t plat vake meer in ne emotio-nele dan in ne zakelike sfeer verloopt. Toch goat wiej wieder op disn pad. Ne sproake in ontwikkeling hef t neudig as brood dat der mangs stekkels op ezat wördt teegn wel t verdeent.

DNT is nich heilig. Ok de redaktie kan t bij den verkeerdn eand hebn. Veur wel oons s, beargumenteerd, duftig de oorn wil wasken, de bokse wil opbeendn of den board der of doon, schoeft wiej ne stool an in LEU, POTLEU & STÖMPKES.

In t oetzeen zoch DNT ok noadrukkelik ansloeting bij wat der hier en noe leavt. In den umslag van Gerard van Dragt wördt dat a sitoo dudelik eavnzoogood as in de vörmgeaving van de adverteansie van de grote bedrievn dee oons hebt esponsord, V&D, Arke en Grolsch. En nich in t leste deur de karaktersvolle illustroaties dee't oons blad mochn siern.

Elk blad, hoo schier t der oetzöt, hoo kwaliteitevol t is, wil eleazn wördn. Zoo is t ok met DNT. Ok doar geet t oons good. Met deur alle andach in de kraantn en aandere mediaa wet de leazers t blad te woardeern. t Abonneebestaand greuit stöarig an, de lösse verkoop geet good... Benaampt studeernde jonge leu wet oons blad te estemeern. Ne nije groep platleazers is doarmet an eboord.

Alns bijene. Noa een joar gangs te hebn ewes met DE NIEJE TIED bewis al t gebeurde eer bestoansrecht. En meer nog: der zit honning in de bloomn.

Bevriejding en dialekt

Oetsprökn bie t begin van de dialektmoand op den 4n meert 1995 bie Vroom & Dreesmann in Eanske.

En doar geet t wier an, beste leu. Ne moand laank gängs wean met oonze modersproak, ne moand laank van alns en nog wat, op papier, met muziek, met proateriej, met veurleazn en wat gef t nog meer.

t Is veur mij ne grote eer um t spil wier lös te doon. Dat ha'j zölf ok wal könd, meer of iej der now te lui veur warn of iej harn der ginne tied veur, dat wet ik ok nich, meer ik doo t mirakels geern.

Oaver dree wek is t dan zoo wied. Dan is t vieftig joar ledn, da'k hier as jong van zesteen joar, zoo ongeveer op dizze stea mot dat hebn west, ston te zweain noar de Kanadeezn. De bevriejding was der.

A'j now nog zoln zeen wat dat veur volk was, wat doar ston, dan zo'j t nich geleuvn: aarm, slecht in de kleer, mager, meu, bedroovd oaver wat ze verleurn harn, meer ok bliej en vol goodn mood um der wat van te maakn. Wiej woln dat t now almoal anders zol wordn. Wiej wusn da'w bevriejd warn en ok woarachtig wal woarvan. Meer wiej wusn nog nich hoo dat wean zol, wat veur ne rol iederneen veur zich doarin zol spöln en wat oons dat in t tuutke zol geavn.

Ik sprek hier nich oaver de bevriejding van Eanske. Dat doot aandern met ne wek of dree. Woar ik wat van zegn wol hef der wal met te maakn: wat hebt dee twee begripn, bevriejding en dialekt met mekaar van doon?

Miej döcht, nen heeln hoop.

Loa'w eerst zegn dat oonze gedachtn en veurspellingn van too, vieftig joar ledn, nich oet bint komn. Ok nich wat t dialekt angeet, t gebroek van de modersproak en de leefde veur de kultuur van dizze kontreie. Ik bin der nich zoo wied van vort as ik zeg: gin meanske har zich too veur könn steln dat der zoovöl schreavn zol wordn, studeerd, oonderzocht, experimenteerd. A'j oons too harn zeg: woar a'j now stoat zö'j oaver vieftig joar ne dialektmoand metmaakn, ha'k ow toch luk meeliednd anekn: riep veur Deavnter! Weas toch wiezer! De modersproak is veur n paar leu dee t as hobby biejoaltd, veur n klean heukske in de kraant en veur de Tweantse revues: *Um 'N Oalden Stadstorent*, *Allo Jannao* en nog wat van dee zaakn. Dat zo'w zegd en dacht hebn. Meer van ne Twente Akademie, van nen Kreenk vuur

de Twentse Sproak, van ne Stichting Johanna van Buren, van gedichtnbeukskes en romans in de modersproak, van historiese studies, van Tweantse weurdebeuk en van grammatikaas, van muziek op nivoo, van eagn Tweants keunstenoarschop, doar ko'j tootertied nich van dreumn. Dat ston kats krang op de verwochtingn. Wiej dreumn van nije tiedn, van wearld-ekonomie, wearldvrea en wearldkultuur. Doar pasn joa ginne benauwde strekkultuur in en doarbiej, wiej harn doar van dee bezetters nich vól goods van zeen: dee harn de strekkultuur met Ariese blood-en-bodemverhaaln verzeekt en der ne antropologiese en politieke theorie van maakt. Doar mo'w a heelmoals niks van hebn in dizze kontreie.

Mangs heb ik wal s meuite met dat gedeankn, eerlik woar. Um twee reednn. De eerste is, dat der noa n oorlog in de wearld a meer doodn bint valn as dee 21 miljoen in Europaa tusken 1939 en 1945. Soldoatn en börgers. Wiej wet ut nich en ok wal. t Was en is mooi oetspreid oaver tied en plaats. Wiej hebt der al laank nen deardn wearldkrieg opzitm en t geet almeer verdan. Wanneer mo'w dat dan gedeankn? Bint iej en ik oaverean komn en de stroat opgoan, too n paar wek ledn de kraant oons berichtn dat der wal dree miljoen keender um bint komn in Afghanistan, tusken 1992 en 1994, as gevolg van n oorlog? Bint wiej doarum zoo wies met oonze herdeanking, umdat wiej oons doar gin road met wet?

De tweede reedn is, dat bevriejding nen aard permanente proces mot wean. Nich allennig meer achteroet kiekn, meer iej könt ok gedeankn a'j veuroet kiekt. t Heugt mij nog dat wiej nen jong in de klas harn, den zich zonn periskoop har maakt, wee'j nog wal, veur optochtn en veur t vuurweark op t Van Heek-park. Hee was klean en doarum har e zich zonn koker maakt met n spiegel der boavnin. A'j den koker noar boavn stökn, boavn de leu veur ow oet, dan ko'j alns zeen. Dee dinge bint nog in de haandel west, a veur n oorlog. Doar mo'k mangs an deankn: wiej kiekt der vól te wied met, achteroet en veuroet, meer wiej stoat in de realiteit van vandaag n dag. Wiej maakt meer n stukske van t proces met en wiej maakt dat stukske ok zölf.

Mangs deank ik wal s: t wordt tied da'w wat meer bevriejd wordt van de bevriejding. Aanders wordt dat ne oagnklep, um meer niks te zeen van wat der vandaag n dag gebeurt.

Dialekt en bevriejding

Zoo mo'w ok, beste leu, mekaar mangs in de oagn kiekn en bevriejd wordn van oonze mooie en lillike gedachtn oaver de modersproak. Doar wol ik t benaamt oaver hebn!

Woar mo'w dan van bevríejd wordn?

Loa'k s vief dinge neumn, dee van betaansie bint, as wiej verdan goat met oonze modersproak. En dat doo'w, of nich dan?

1. Wiej mot teagn mekaar en teagn aandern zegn: wiej mot bevríejd wordn van de gedachte dat t ofloopn is met de modersproak. Dat der nen aard ofgoande lien te trekn is van now of an en dee keump dan roond 2010 of 2020 op niks oet. Dan is t doan. De beuk stoat in de kast en wiej proat almoal Hollaands of Engels. En wiej bereknt a vös de effektn van de stearf-hoeskonstruktie. Allennig de besvaar zit nog in t bejoardnhoes as n museum-stuk. Den kan nog wat plat proatn, meer dan he'j t ok had.

De modersproak blif, allennig wet wiej nog nich hoo, woar en wat.

2. Wiej mot bevríejd wordn van de gedachte dat alns wier wordn kan as vrower, too de besvaar en de besmoor nog op eer spil zatn te kötteln. Met ene koo en nen teum hoonder en t weafgetouw achter n koostal. De modersproak blif, meer verníejt zich. Wiej mot bevríejd wordn van oonze museum-zucht: alns bewaarn zooas t hef west, allennig meer um ut te bewaarn! Dat is mooi en neudig veur de geschiedenis, meer nich veur t dageliks gebroek. Wiej hebt n museum neudig um te begriepn woar a'w vandan komt. En dan mo'w wieder!

3. Wiej mot bevríejd wordn van de gedachte dat der nog ne meugelikheid is veur ne aparte Tweantse kultuur, geísoleerd van de aandere kultuurn. In de republiek Tweante, met Twickel as zetel veur de presideant, met eagn lochthaven, met eagn rechtsproak, met eagn universiteit en met t Lönneker-meer as ene van de grötste rekreatieparkn in Europaa. Dat bint illusies. Ok ne stearke kultuur as dee van de Freezn lukt dat nich. Ik deank da'j t stearkste wordt a'j ow nich isoleert, meer a'j participeert, part en deel hebt an de kultuur van oons laand en de Euregio, woar wiej oons verwaant met veult. Meer íej könt de wearld um oons hen nich oetwísen en dat kö'j nich.

4. Wiej mot bevríejd wordn van de gedachte da'w der now bint. Ik wol ow wiezer hebn. Joa, t is woar, wiej hebt völ veurmekaar kreagn, meer a'j good noagoat, mot der nog meer gebeurn as dat der tot staand is komn. Wiej mot noast t museum n laboratorium bouwn veur de experimeantn met de modersproak, veur oonderzeuk noar de sproak, veur oonderwies, veur de muziek, veur de dialektkonsuleantn woar a'w zon verlet an hebt, veur de biebelvertaling, veur de kultuurstudie op universitair-regionaal nivoo,

tehoop met Meunster as dat zol könn. Ik heb nog wal meer op t liestke stoan, meer dat is veur n aander moal.

5. Wiej mot bevrijd wordn van de gedachte dat t almoal vergevns is en dat de leu der niks meer van wetn weelt en metdoon könt. Dat is gewoon nich woar. t Is gils ginn hobby van n paar wearldvrömde fanaatn. Hoonderd-doezndn bint der nog dee de modersproak sprekt, der in deankt en met leefde gebroekt. Wel dörft der dan te zegn: hoal now s op met den flauwekul. Der is niks wat zoo eagn is as de sproak. Dat loat de leu zich nich ofnemn.

Disse dialektmoand is een van dee dinge, ene van dee stimulaansn um luk wieder te komn. t Is danknsweerd dat V&D t meuglik maakt, dat t wier organiseerd is en dat iejeleu der veur komn bint. Iej maakt miej nich wies da'j t allennig meer heb doan veur de koffie. Goodgoan!

Redaktioneel niejs: DE NIEJE TIED op Internet

De aktiviteitn van n niejmoods tiedschrift in t plat – dat in t vurige nummer nog andach har vuur de problematiek van n kompjoeterkraak – is ok t multimediale circuit nich veurbiej egoan. t Eansker bedrief TriMM (Training Interactive Multi Media) hef oons t anbod doan um de komnde moandn oaver en oet DNT te pubelseern op Internet. Dat lik oons wal wat. Zukke ontwikkelngn weelt wiej nich voort oet de weg goan.

Stel oe s vuur: den eenzaamn Tukker in Connecticut woar at Willem Wilmink t oaver hef in *Tweantse emigraantn* (*Heftan tattat!* bladziede 8) den zich tooverdan viaa zien beeldschearmke op de heugte kan hoaldn van n blad in t plat oet ziene geboortestrekke...

Hoo of dat dan gaat?

Um in Internet bij DNT te komn köj eerst n kaartje van Tweante oproopn met n kode: <http://utto198.utwente.nl/tiptwente/tip>

Biej Eanske zee'j dan oons logoo stoan. Doar möj met n *cursor* (anwiezer) hen goan en op klikn.

A'j DNT rechtstreeks weelt ansprekn dan möj dat met n noavolgnndn kode doen: <http://trimm.wirehub.nl/trimm/niejetied>

A'j nog ginne Internet-ansloeting hebt en toch ok s op n elektroniesn snelweg weelt veurn dan zo'j s met de leu van TriMM könn goan proatn (053-309079).

Hennie Kuipers

129

Homburg a/d Ohm

Oonder nen bleuindn appelboom
kwam ik an t kuiern
met nen oaldn Pruus.

Turkn moch e
nich geern liedn,
zoo verkloarn hee.

Vrogger
har e t nich
op Jödn had.

Mer dee
warn der noe
nich zoovölle meer.

Bennie Sieverink

130

Licht weark**Viktorie, nee**

t Leavn zit vol plezear,
mar wiej bunt nooit tevrea.

Alns bleuit en broest,
but we are not amused.

Um spiekers

Spiekers van doeznd Watt
he'w nich, nee,
en he'w ok nich had.
Wiej hebt der wal wat
van een, twee en veer –
nich van dree,
dree-duums he'w nich meer,
aans he'w spiekers zat.

Boerndochter

Heur vaa hef ne boerderiej
met dertig beunder laand
en wieders is t n wich
wat degelik is en kaant.

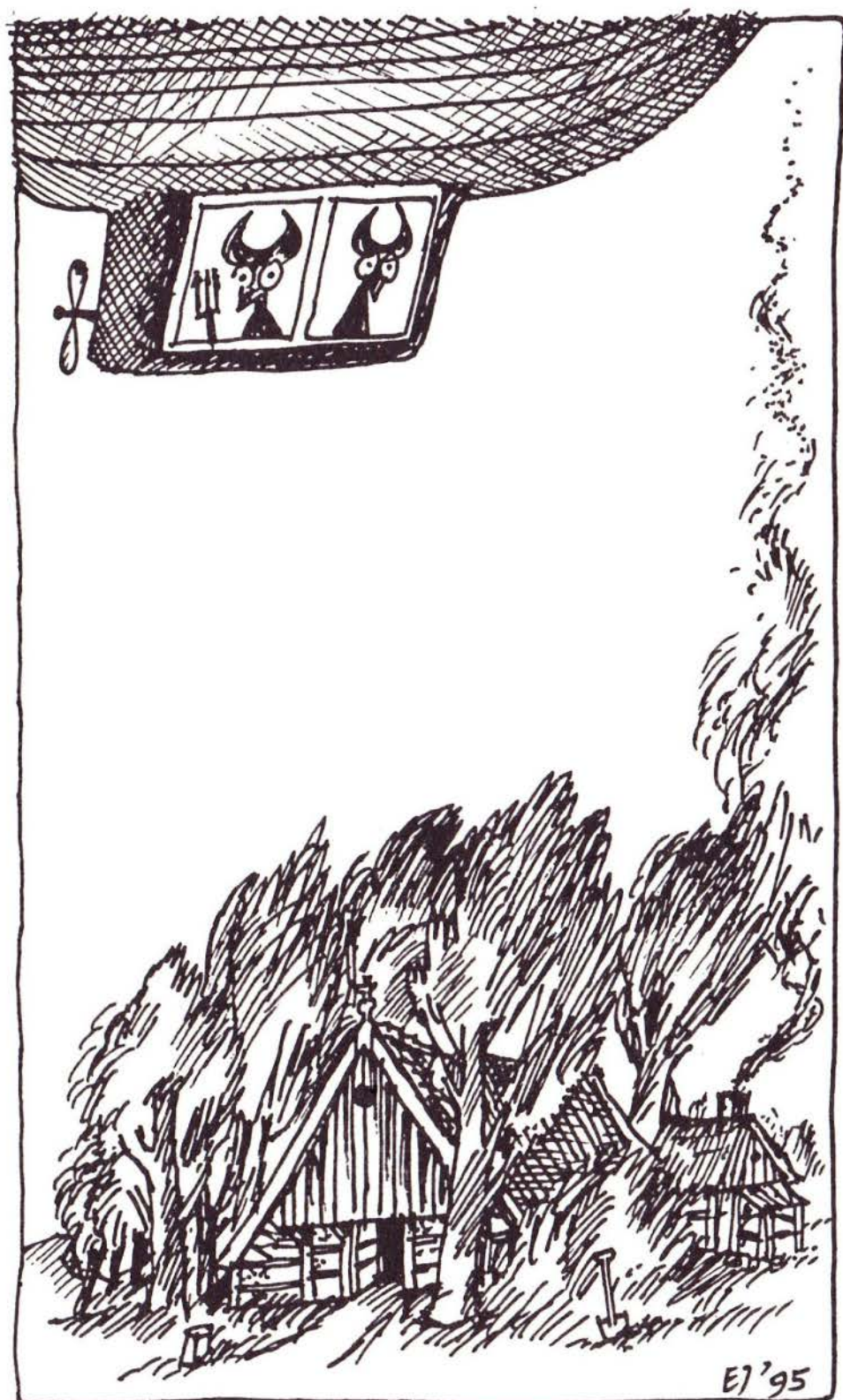
Zoo bliej as wat

Hee zea, hee was zoo bliej
as n kälfsken in de wie –
ok net zoo nöchter.

Ik vreug m: wat bun iej?
Hee zea: zoo bliej
as n kuukn in t ie –
ok net zoo onneuzel.

Limerick

Ies op de walkaant van Wiehe;
deur n Iessel stroomt gen vanille.
Mar wateries zat,
ze hebt ok patat:
van oalde tuffel, van nieje.

E1'95

Dina en n duvel

n Duvel wol wier s moal noar de eerde um de leu n kachel an te maakn. Hee stokkern t vuurken oonder de iezerne pötte met meansken der in in ziene hel luk heuger, trök zich niks an van t bleern en deu de dikke dure met iezerbeslag too, n greandel derveur en gung in zienn zwartn Zeppelin met twee heurnkes der op schilderd noar de eerde. Vanoet de kabine zeug hee ne boerderieje lign kort bieje Oatmörske, met tusken de eeknebeume t bakhoes en ne heuschöppe. Mangs warn eandn an t snatern in n graavn an de stroate met keenderköpkes. Hoonder kreupn oonder de boskazie van t oalde bakhoes, woar oet n schosteen zwarte sliertn noar boavn trökn – de boerinne was joa gängs met stoete kloarmaakn!

n Duvel laandn met zienn Zeppelin in ne moate nöast de boerderieje en verordonneern geliek at de kleane duvelkes met t apparaat wierum noar ere hel veurn, umsgeliëks. De kleane duvelkes warn drok gängs: n Zeppelin wordn hoo länger hoo meer de heugte in etrökn, en op n doar zeug iej n sigaar wier boavn an de blauwe loch.

n Duvel striedn op t bakhoes opan, en doo hee an de dure stön zeug hee n grootn eers van de jonge boerinne. Zee was drok met n scheterd bieje n ovvend, den waarm was stokkerd met eeknböske. Doo t doan was, dreain ze zich um: oge in oge met n duvel. Dina (zoo hetn ze) schrok wa unmeundig, mer noa kortn tied wol ze toch wal s wetn wat n duvel bieje eer op n hof an t oetvretn was. Met n vreendelik gezichte zea ze ‘Duvel, wat doo’j hier?’ en lachn kort.

n Duvel, den wa wille har an ere grote börste dee strak achter t vestken zatn, lachn ok en zea: ‘Ik wol dienn man Graads moal bezeukn, kiekn hoo at t geet.’ Dina antwoordn: ‘Dat kan wa, goat mer met, hee is joa bieje de vearkn, den met de pette op is t.’

Tehope gung t noar de vearknschure, woar Graads an t waark was. Graads, de kipse achter op n kop, schrok ok van n duvel, den nog zwarter as zwart op m too waandeln en zienn steert in n knup deu.

‘Duvel, wis doe nen bookweitn pankookn etn?’ vreug Dina.

‘Joa’, zea n duvel. Met dree leu trökn ze noar de mooie kamer vuur in t hoes. Dina wus at doar n tegeltabloo te zeen was met n Hemmelvoart van Jezus Christus, woar zee n Satan met kon oetdrievn. n Duvel snapn joa niks en mèt dat ze met mekare in de kamer warn, trök Dina n oaldn crucifix van Oonzn Leevn Heer van de mure en heul den n duvel vuur n snoetn. Doar har e absoloot gin boschop an. Iej heurn sisn en prötteln, en vort was n duvel, dwars deur de roete, t reenkeln van glas was te heurn.

Doar kreain ok t jeunken van in de wege dee kort bie de berrestee stön. Dina en Graads völn zich um n haals – noe wusn ze ok wat duveloetdrievn te beduudn har.

‘Joa’, zea Graads tegn Dina, ‘iej könt t joa nog better as oonzn meneer pastoor!’

‘Noe neuge wiej de noabers’, zea Dina, en zoo gebuurn t ok. ’s Oavnds warn der spölleu op de delle, n paar zatn doar op de zoadkiste (ne oalde tuugkiste). Zee kwamn oet Loage in De Groafschop*, en spöln boerndaansn as de Hoksebarger. Jong, jong, wat gung t der van. Benaampt t joonkvolk daansn van vrog töt late en gung der mangs luk vrogger der tuskenoet, noar de heuschöppe...

Graads en Dina zwiern oaver de delle, in n zövndn hemmel, en tegn twaalf uur zeugn ze n groot lech bie de niendure. Jezus Christus was doar, hee zea niks mer stroaln en stroaln – n duvel was vort – en alman gung in de knee um n Heer te daankn dat n Satan was oetdrevn, um nooit wier te komn.

* Beanthem.

1832

Graads Holtink neumn ze ook wal Bonaparte umdat e aait met de ene haande achter de oalde grennediersjasse leup. Hee knechtn bie j Wilm Waanderink, n törfschipper oet Venne. t Zat der wier op vuur vandeage. Ze harn t schuutje in t Oosteande vaste eknupt en non leup hee duur de lange stroate van Vrezevenne. Ze harn vandeage törf oet eveant in Almeloo. Aanders was Graads aait moonter en leup e te fluitn oaver n weg mer hee was non slim nosterig. Der völ al deage weinig wille an um te beleavn en Wilm har um al evroagn wat der dan toch an de haande was. Of e nog aait truurn um t meaken dät um in de steek har eloatn.

Ne moand eleedn har Sientje um de bons egeevn. Teegn wil en daank, dät wal. t Mos van öar vaa, har Sientje ezeg. Öar vaa wol neet hebn dät zin dochter gung met zonn schippersknech den ook nog geregeld smokkeln. Dät wör niks as oarmood a'j der al gen oongelukn van kreeg. Der völ neet teegn te kuiern, Sientje har slim egöald en ezeg dät e Graads zoo gearne moch liedn, mear öar vaa was hellig ewörn en har ezeg dät e mear bëtter met Weuln-Berts kon verkeern, dät was nen netn jongkearl met nen plear groond woer nen haazn nog neet in dree deage umhen kon loopn; den har al länger n eugje op Sientje ehad, o't ze dät neet in de gaatn har ehad? Wat wol ie j nog mear? Nen netn kearl, ne boerderieje as ne heerlijkheid, ne mooie snorre en Sientje kon hoge of lege springn, moarnoavnd köm den jonge koffiedreenkn en o't Sientje zich dan in elk geval mear wol gedreagn.

Graads har edroesked dät e den kul van nen Weuln-Berts alle bene zol korthouwn (jammer dät e der mer twee har). Graads zol dit en Graads zol dät mear Sientje har um bezwörn dät e zich heanig zol hooldn, dät e gen domme dinge mos doon, dät maakn de boele allenig mear slimmer, woar of neet? Beloavt mie j, Graads, da'j gen domme dinge doot, da'j mie j neet bedroovt.

Graads was as nen hellign hofhoond op hoes an egoan en har froai möaite ehad um zinne haande achter t buis te hooldn, doew e ne wèkke later dèn Berts was teegn ekömn met zon smiespelnd lachje oonder dee snorre, op weg noar n verkoop van t spil van Geskes-Gertjan.

'Den ha k met wille n bek n betje breder emaaft', zea-r e teegn Waanders-Wilm den n verkoop ook neet wol misn.

Mear Sientje heul de dure too as Graads langs köm en non har e gistern van Waanders-Wilm eheurd dät den Berts bie j Sientje de dure platleup en dät Sientje zin vaa al bie j Berts zin vaa op bezeuk was ewès um de trouwerieje te bekuirn. Um oe op te vretn!

En non was e bieje de tapperieje van Jan Albers en doar mos e wean um te heurn of der nog ene was woer ze törf vuur vort mosn brengn noar Almelo of Boarne of wiederwegns.

t Was nen mooin zommeroavnd, der zatn der ook wat vuurboetn, oonder n grootn kastanjeboom, joawal, den Berts zat der ook, met zinne möage, ze harn der al n poar achteroaver eslaagn, dät ko'j van hier al heurn.

'Doar he'j Graads!' kreein der ene van dee möage.

'Bonaparte hef n oorlog verleurn!' zea nen aandern.

'Ma'j t nog doon, Graads? Of goa'j ook noar Sint Helena? Sinte Sientje kö'j wa vergètn!'

De aandern höwn zich op de bene van de wille, en ze warn nog lange neet oet ekuierd.

'Pe nee! Hee mag t neet mear doon, dät mut e oaverloatn aan Berts!' Wier n gelach *van heb ik jou daar*.

Graads dach der nog efkes oaver um langs n hoarboarg hen te loopn, mear hee wol zich neet loatn kenn en non steun e bieje t töafelke woer de veer hearn zatn.

'Iej mut de grootn hebn van Sientje', zea degennige den vlak nöas Berts zat.

En toew zea Berts zelf: 'Mear doar hooldt t ook met op, de rest is vuur méej. Rèkkent doar good op!'

Graads beug zich vuuroaver, vlak vuur t gezichte van Berts en zea: 'Jonge, wát iej ook in t zinne hebt, ik zin oe al lange vuur ewes, doar kö'j van op an!'

En doew gooin Berts zin glas löag in t gezichte van Graads en doar ha'j t gangs. Ze begunn mekoar te hown as oarme deers, en Berts greep zinn knief en Graads gaf met nen bessemsteln, den e doar in de gauwigheid egrepn har, zonn slag op Berts zinn kop dät e op de stea dale völ en doar bleef e lign.

Graads veagn zinne haande of asof e net ne henne har eslacht en stiefeln vort, nog wit van helligheid.

Berts bleef dree deage zweevn vuur de poorte van de dood. Eers köm n dokter, toew n domie en toew was t gebuurd. En toew köm de vealdwachter en doar achteran de marechaussees, mear Graads was noargns te veendn. t Hele dorp eunsteböavtn, kö'j begriepn, de wieve höngn uurn oaver de oonderdure um t geval te besprèkn en op n koarkhof zag t zwart van de leu.

Gen meanske wus dät Graads op n zoalder zat van de schure van Sientje zin vaa, en der wus al heelndal gen meanske dät Sientje 's nachtns neet mear in öar eegne berrestea sleup.

Dät doern ne wèkke en doew vertreuk Graads noar de Pruse. En van doar oet smokkeln hee zoowat elkn nach van alns oaver de greanze, vernaampt klosns met goarns oet Engelaand woer ze in Tweante gearne völle geald vuur woln betaaln. En zoo köm e der viaa viaa achter dät Sientje nen kleann har ekreegn. Sommige leu konn schoarp rèkn en veundn dät t wich wat an de late kaante was geboorn, want den Berts was toch achter in augustus dood ehöwn of he'k dät non glad mis? Ach jä, oaver de natuur har n meanske neet völle te zegn en dät was mear good ook.

Sientje wol t wich wal loatn deupn mear t moch gen Bèrts heetn, en non zeg iej dan mear s wat doar achter stek.

Mear op ne keer harn ze Graads dan toch bieje de kladn en toew köm van t ene t aander. Toew wör Gradus Holtink, *bijgenaamd Bonaparte*, noar t cachot ebrach oonder n toorn, en later noar Zwolle, noar t tuchthoes, en doew veroordeeln ze m bieje t Hof van Assises tot acht joar achter de iezerne spieln omdat *hij Bertus Weultens zoodanig met eenen bezemstok heeft geslagen dat deze ten gevolge daarvan den derden dag daarna is overleden. En is op 31 oktober 1834 uit zijne gevangenis gebracht naar een schavot, ten dieneinde op de Grote Markt binnen Zwol opgericht, en is aldaar knielende voor een hoop zand, geblinddoekt, door den scherprechter met een zwaard over het hoofd gezwaait, welke executie des middags twaalf uren is verrigt, en alles onder een toevloed van Aanschouwers in de beste order afgelopen. Waarna de geexercuteerde naar de gevangenis is teruggebracht.*

t Gung allemoal in de beste order, woar is woar, mear toew de trommels begunn te roffeln vlak vuur n beul met zin zweard oaver t heuvd van Graads hen zol meein en t doodstille was ewörn, kleunk der ne hoge stemme heel healter oaver t volk hèn. Graads kon dan wal gen haand vuur de oogn zeen mear zin geheur was nog bes in order.

'Graads! Ik loat oe nooit in de steek! k Zal op oe wochtn!'

En zoo har Graads nog zoowat t leavn der éch bieje in eschötn, want hee treuk t heuvd steale rechtop, krek op t momeant dät de schoarprechter t zweard rakelings oaver zinn kop leut schearn.

De leu maakn t zelfde geluud as wa'j non in t stadion heurt as der nen bal oaver de goale hen sniestert.

En doew was t of elop. Graads gung wier noar t tuchthoes. Alleman gung noar t hoes hèn. Sientje mos der nog dree deage vuur zealn, met n Eantersn zoomp van zin eum.

Doew ze in t hoes t kleane kearlke op n schoot nöm, dorf gen meanske te vroagn woer ze vandan köm. Mangs kö'j bètter zwiegn as sprèkn.

Standaard Schriefwieze veur De Nije Tied?

Boo wisse, en woarumme niet. Disse schriefwieze is deur Goaitsen van der Vliet ja ontwörpn veur zien blad in t plat. De dubbelzinnigheid die as mien stukkien stiekem dekt, is meer speulsigheid as kritiese zin. Ik hebbe teveule met de spelling van t plat te maakn ehad umme argns van op te kiekn, zeker umme mi-j argns nog al te druk over te maakn. Wat dat angieet, vanzölf. Mar ik hebbe der ook vake genug met van dooen ehad umme ieder moal weer ni-jsgierig te ween noar de uutkomst van aandermans ofweging. Vandoar. Wat lösse gedachtn bi-j de Standaard Schriefwieze... veur de ni-je tied? Wel wet.

Ik hebbe hier de regels van versie 13 veur mi-j lign. t Woord ter inleiding van die regels löt oons niet in de biester: die bint uut edacht veur DE NIEJE TIED en veur 'nieuwe twentstalige uitgaven van De Oare utjouwerij'. Doarumme mu'k now wal zonder uutstel zegn, dat ik probere in t Vroomshoops, in mien Vroomshoops wil dat dan heetn, t ieen en aander over Van der Vliet zien veursteln, die at ja gieen veurschrift bint nog, op papier te kriegn. De sproake van Vroomshoop is bi-j lange noa niet geliek an die van de Twentse steedn en dorpn. Zi-j heurt bi-j t Sallaands, t Noord-Overiessels of t Zuud-Drents. n Schriefwieze veur t plat van Twente doar komme wi-j dan ook veur t Vroomshoops niet altied met terechte. Dat mag al wal dudelik ween, aandere mut t straks mar blikn.

t Opsteln van regels veur t schrievn van n plaatselike sproake is heksnwark, zölfs a'j niet meer wilt as Van der Vliet: n standaard maakn as kode veur geliek weergeevn op papier wat in gespreukn taal gelieke klinkn mos mar niet altied döt, en dat iederbod op ieendere wieze. Un heksnwark, dat zöt met ieen oogopslag ieder den at de regelgeving van zien *Schriefwiezer* eevnties inkik. As eerste en algemene regel löt e geldn te schrievn volgns de Nederlandse spellingregels. Dat lik mi-j veur alle streektaalspelling umme t allemoale zoo leesbaar meugelik te hoaldn t ieenig bruukbare begun. Mar as doar dan zon stuk of dartig 'uutzunderingn' op bestoan mut, bezondere gevaln die't de Nederlandse schriefwieze niet kent of in t Nederlands niet veurkomt, mag der over t ieene en over t aandere nog wal s noadacht wordn.

Ik bedoeele dit. Is de schriefwieze der veur t leezn of hef ze meer pretenties, taalkundige, zölfs taalhistoriese? Dus dieent ze tekstn in t plat umme die noar de lezer over te brengn of mut ze t plat op de klaank of en taalhistories verantwoord weergeevn? Un tekst, un verhaal of n gedicht, is wat aandere as n woordnboek, dat dan ook aandere eisen an de schriefwieze stelt. Doar wete wi-j van met te proatn. De spelling van De Vries en Te Winkel, in

1863 ontwörpn veur t *Woordenboek der Nederlandsche Taal*, wördn noa verloop van tied as vanzölf de officiële spelling van t Nederlands. Dat hef oons an t verschil van lange en korte *-ij-/-ei-* ehölpn en vrogger an woordn met *-e-* en *-ee-*, *-o-* en *-oo-* in oopn lettergreep, wat op taalhistoriese verschiln berust. Die verschiln waarn veur de etymologiese verkloaringn van t woordnboek natuurluk van t grootste belang, met schrievn en leezn van t Nederlands hadn ze wieders niks te maakn. Un maachien met *blote benen* is ja niet minder netties of verleidelik as ieene met *bloote beenen*, zooas wal s ezegd wördn. Doarnoast ma'j oe bi-j die algemene regel van Van der Vliet zien schriefwieze, de Nederlandse spellingregels toepasn, ofvraag of dat misschien ook het schrievn noar t schriftbeeld van an t Nederlands ontleende of met t Nederlands verwaante woordn inhöldt. Beide ofwegingn noar anleiding van Van der Vliet zien algemene spellingregel zoln dat antal van zon dartig 'uutzunderingn', die at der now bint, oardig verkleinn könn. De 'uutzunderingn' die at now ennuemd wördt, bint ja ook niet allemoale consequent noar vaste regels tot staand ekomn. Ik wieze op de uutgangen *-lik* en *-ies* veur *-lijk* en *-isch* in t Nederlands, *-n* veur *-en* in verschilnde verbindingn, de stomme *-r-* en de *h-* en *z-* an t begun van n woord, t in staand hoaldn van de *-d* van de stam in n woord as *oalde*. En zoo wat meer, woar ik wieders niet op hoeve in te goan. Mar loat mi-j der nog s ieenmoal op terugge komn.

Dit bint mar n paar lösse opmarkingn ter ondersteuning van Van der Vliet zien probeersels. Zi-j mut dan ook veural niet as ofbreeknde kritiek op zien veursteln begreepn wördn.

Hier zol ik t now t liefste veureerst bi-j loatn wiln. Mar der is een spellingkwestie die mi-j met mien Vroomshoops plat aait zwoar op de mage lign blif. Ook dit moal weer. Van der Vliet hef t over bezondere klinkers en nuuemt dan drie bezondere tweeklaankn *-iee-*, *-oe-* en *-ue-*, as in bier, boer en vuur. Doar wil ik t now ook over hebn. Tweeklaankn of niet, dat loat ik in t midden, mar ik zette tegenover mekare *lief* (lijf) en *lieef* (lief), en nuueme dat dan eerst mar s kort teegnover lang. Al deenk ik, dat die lange *-iee-* veule, ook taalhistories, van n tweeklaank weg hef. De narigheid zit m now hierin, dat die korte *-ie-* van *lief* (lijf) lang wördt in t meervold *lieevn*, dat wil zegn veur n *-v*, zooas die korte *-ie-* ook lang wördt veur aandere stemhebnde medekleenkers: *stried/striedn* (strijd/strijden), *wies/wiezn* (wijs/wijzen) en *rieegn* (rijgen), umme n paar veurbeeldn doarvan te geevn. Dat zölfde gieet ook op veur de korte en lange *-oe-/-oe-* en *-uu-/-uue-* (of *-ue-* volgns Van der Vliet). Now wil dat zegn, dat veur zukke stemhebnde medekleenkers dat taalhistories

begriepelike verschil tussen *lief* en *lieef* verleurn mut goan, wat veur *-oe-/-oe-* en *-uu-/-uue-* net zoo gebeurt. De vroage is dan: mut dat in de schriefwieze ook tot uutdrukking komn? Kiek, ik bin der veur umme *lievn* (lijven) in t schrift te blienv oonderscheidn van *lieve* (lieve). Dus: *recht van lief en leedn* noast *der leupn de froaiste lievn*, *lievn* now met n lange *-ie-*, en dan *n lief kind* noast *n lieve meid*, beide met n lange *-iee-*. In gevaln as disse, woar de stam noast ofleiding of verbuging stieet, gef dat gien probleemn. Mar wat te doen, as dat niet zoo is?

Neme wi-j as veurbeeld t warkwoord *blienv* met de warkwoordsvormn in de teegnwoordige tied, *blief*, *blieve* en *blieft*, allemoale espreukn met n lange *-iee-* veroorzaakt deur de stemhebnde *-v-* van vrogger of now. As wi-j in die vormn toch *-ie-* in plaats van *-iee-* schrievn wilt, dan könne wi-j dat allennig doen op taalhistoriese groondn, wat veur n schriefwieze gien overtuugnd stark argument ween kan. De lezer van dit stuk kan an mien geschreevn Vroomshoops vaststeln, dat ik met mien *-ie-/-iee-*, *-oe-/-oe-* en *-uu-/-uue-* spelling oardig zwak komme te stoan, niet woar. Doaromme beslute ik ook mar met n opmarking in t algemeen. Loate wi-j taalhistoriese overwegingn liefst weern bi-j t opsteln van de regels veur n schriefwieze van alle plat. Dat zal oons en Van der Vliet al eevnmin niet metvaln, woar wi-j toch teegn t Nederlands en de Nederlandse spellingregels anleunn mut.

Redaktioneel noaschrift

Prof. dr. H. Entjes was heufd van t Nedersaksisch Instituut van de Rieks-universiteit in Grönningn. De schriefwiezekloch van den Kreenk vuur de Twentse Sproak, dee tusken 1978 en 1982 gangs was met t aleens maakn van de schriefwieze, hef roem gebroek maakt van ziene kennisse en roadgeavingn. Goaitsen van der Vliet hef de *Kreenk*-schriefwieze dee doaroot voortkwam (en dee J.B. van der Velde noe in zien Tweants grammatikaabook de *Universele Schriefwieze* neumt) in 1992 as oetgeaver bie t terechte maakn van Wilminks *Hefian tattat!* as oetgaankspeunt nöm'n veur ziene *Standaard Schriefwieze*. Met de joarn hef e doar nije regels bie maakt op peunt'n woar at ondudelikheid bie vól platschrievers oaver lik te wean. De leste versie (14) van zienn *Schriefwiezer* is van juni 1995.

Noar anleiding van disse ontwikkelingn hef veur n haalf joar t bestuur van n Kreenk ne nije schriefwiezekloch beneumd um oet te goan zeukn hoo at t noe ammoal verdan möt. Want der is noa derteen joar nog ginn schriever den konsekweant de Universele Kreenk-schriefwierzeregels volgt. Zölfs nich de Tweantse biebelvertalers in ere wekkelikse pubelkaties.

Hee-männekes op n Osseler Es

In Tweante he'j nog n hil deel van dee steakes woar a'j ok s möt hebn wes. Zooas bie'j Ossel. t Is der gloepns mooi en stille, de loch is der bes en de leu broekt der zich onmeundig. En wel der a n moal hef wes, hef boo wisse de mölle wa zeen. Joa, op n Osseler Es kö'j alle dage wa wean.

Mer 's oavnds, dan is t kats aans. Dan vaalt der dinge veur woar at de leu nich geern van sprekt. Dan dwelt de hee-männekes in t roonde. A'j ze heurt met eer eentonig geroop kö'j der better niks op oet doon. Of ken iej de gesjichte van t oalde Hennik nich?

1. Op nen veurjoarsoavnd döt t oalde Hennik an n raand van n Osseler Es wat mes schepn veur in n hof. Hee zucht en krönt t oet. Hee hef n emmer a zoowat vol.

2. Doar is a bliej van, want hee hef zich genog of eworseld vandage. Hee is wat sloerig in de böt en hef beklag met zichzölvn. 'Huh..' döt e bie'j iedern schep met de greep.

3. Noe hef e t mooi terechte en veur at e de greep ofveagt nemt e n snuufke van de varse mestloch. Hee mag dan luk troage wean, mer Hennik döt geern boetn wearkn. 'Aaaah...' zuch e tevrea.

4. Hennik is luk beduzeld van al dat kleijn en snoevn. Heurt e doar wat? Den Osseler Es lig eenleustig achter um, mer toch trek ut m oardig oaver de hoed. t Is of der een noar m zit te gloepn.

5. Joa! Noe heurt e t vanniejs, zach hee-geroop van n es. t Lik zienn eign echoo wa, mer dan heuger. 'Hee...' döt Hennik stoompverwoonderd, en sitoo döt der zich wat vrömds veur.

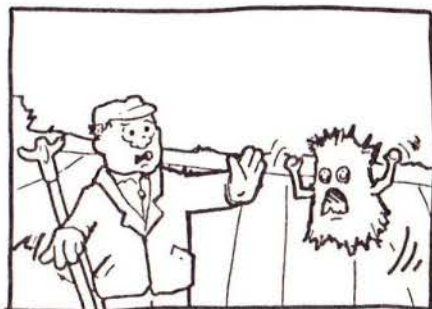
6. Hoo he'k t der noe met, dech Hennik as e zöt hoo at ziene greep zich beweegt. Zoo mer oet zich zölf! En op eenmaal brek der nen taand of. Wat is der te done?

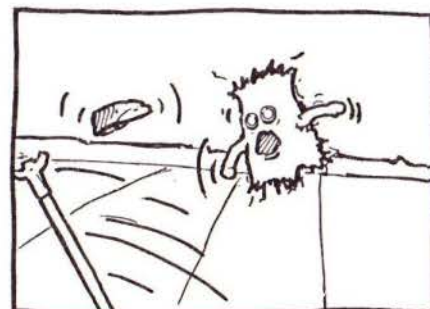
7. 'Hee!' röp Hennik as met nen dreugn tik der nog nen taand van de greep ofbrek. En oonderwiel kleentk wier dat hee-geroop van n es, van völ nöagerbiej noe, zoo lik ut wa.

8. Hennik begeent zich te bangn. t Is a vrömd dat der zoo mer taande van ziene greep brekt, mer op dat akelige hee-geroop hef e n dun oge. Dat was joa wat oet anneke-besmoorstied...

9. 'Boo nee!' bleert Hennik. 'Oo jongs, nee!' t Hee-männeke is ineenn op edökn en begeent te rameantn. Hee gef Hennik n paar beste ziegerds an n kop, iederbod harder, astertoo!

10. Den aarmn kleiblood wördt roew an de grond epleerd. Laankoet vaalt e in n drek. Hoo har e könn wetn at dat hee-männeke zien gezucht en zien hee-geroop nich kon doern?

11. t Hee-männeke is gleuindig verkeerd in n kop en sprenk weeld hen ende wier op n mothoop. Leu oet Tweante zoln joa ok better mötn wetn: *Doot nooit n hee-männeke noa!*

12. Waart oe, hee-männekes bint onwies voele öaze. 'Dat zal wa,' pip t oalde Hennik veraltereerd, 'mer k heb t nich ekstra doan en dat he'k nich!'

Redaktioneel noaschrift

t Opnemn van folkloristies ekleurde deunkes was nich t eerste woar at wiej an dachn bie t angoan van DE NIEJE TIED. Veur disse *Hee-männekes* maakt wiej geern ne oetzöndering umdat der dudelik sproake is van nen niejmoosdn anpak. Iej möt wetn dat Marc van Barneveld en Johan Louwerse rechtevoort an nen animatiefilm van disse gesjichte wearkt. De teekningn komt oet t *story board* (dreaibook) van disn film. t Kan wean at der nog meer ofleave-ringn komt.

De bewearking van n teks in t Tweants is van Goaitsen van der Vliet.

Van de administroatie

As abonnee van DNT köj an de cieferkodes op oew adresetiketke zoo zeen hoo at t der veur steet met oew abonnemeant. Op de riego of stoat doar oew abonneenummer, de nummers van de bladziedn dee'j a in de busse hebt had en t nummer van de bladziede töt woar a'j hebt betaald. Zoo wil DNT-67-41-160-250 zegn dat abonnee nummer 67 bladziedn 41-160 hef had en betaald hef töt an ziede 250.

A'j noa ne eerste waarschouwing nog niks hebt biejbetaald en der nich genug meer steet veur n niej nummer van DNT, krie'j in plaats daarvan n kaartje in de busse en geet der een geuldn administroatie- en portookostn (of vief bladziedn) van oew tegood of. Jammer geald dus.

Herman Heida

144

The Bowery

Vannach leup ik doar vanniejs
veur mien leavn, en achter miej

den grootn zwartn neger. Hechnd
noar loch zoch ik miej nen oetweg

oet n dreum, langs de dichte huze hen,
t onmeundige asfaalt oaver, in dee doodloopnde –

en noe bie j t lech bekröp t miej:
de zeerte, da'k doar wier zal wean

vannach.

Ambtenaarn in n hasj

Vandaag geet oonzn speciaal kraantnschriever der op oet noar koffieshop t Heukske in Eanske. Hee geet doar n oetbater Harry van de Bönne oetheurn oaver ne toeskeriej in softdrugs.

- Goodndag, Scholtn, van de kraant.
- A, doar zö’j m hebn. Haank oewn jas vort en goat met, dan goa’w bie t raam zitn.
- Mer uh, de plietsie...
- *No problem*, dee komt hier slagmoals. En wiej hoaldt oons an de sloetings-tiedn: zeuvn daag in de wek los van twaalf töt twaalf. Dus iej könt hier röstig goan zitn.
- Loa’w mer doon dan. Kaan’k ok better zeen wa’k op möt schrievn.
- Wol iej der ok een broekn? Röndjen van de zaak. k Heb aans ok wa n piepke, of wo’j van de tap? Ha, haa! Dan mö’w evn wiederop want alkohol ma’k nich scheankn.
- Daanknsweerd, doot miej aans mer koffie.
- Tsss... Of mean iej dat doar nich wat in zit? Loat oe niks wiesmaakn. Joa, der bint wal s leu dee deankt dat ze hier allenig mer n tröanke koffie broekn könt. Dan mö’k ze nog wal s dudelik maakn dat koffie hier n grötstn umzet nich hef.
- Mer ik kan miej nich indeankn dat hier vrouwleu van in de vieftig, met bleumkesjurkn an en ne boschopntaske oonder n aarm, komt um wat te broekn.
- Beteun. Dee goat aans ok nich zoo vaak noar n diskoo, duch miej. Mer der kömp hier wal aait nen keerl van in de zestig met zienn zön um evn n bloowtje te rookn. En da’s wisse gen oetzöndering. Feilik komt hier alle soortn en moatn: Jan Boezeroen, yuppies, hoesvrouwleu. Ik har lest zölvns n geestelikn, den moch m aans ok wal geern. Umderviel komt hier profes-soorn van de UT, doktoorn en ambtenaarn. ‘Evn biejkonn van al den stress’ zeit ze dan. Dee lestn bint vuur t Heukske de bestn wat de klaandizie angeet.
- Ambtenaarn, stress?
- Dee probeert um vuur te blievn, doarum he’k ze hier ok alle daag oaver n zul. He’k goo konnekties met.
- En leu van ginnekaant n poal?
- Helfte van de helft.
- As ik noe n stuffke wil, wat he’j dan zooal?
- Dan he’j doar Thai Wiet, Rooin Libanon en Maroc, best spul aans, broek

ik zölf ok. Der kömp iederbod wat niejs bie. Mer wiej hebt ok wal spul van hier, Super Skunk, da's nen oard Nederwiet.

– Wat doot dee?

– Elf geuldn t gram, doar kö'j der dan zun vief dikke oet dreain. Den verkoop ik in disse zäkskes veur n geeltje.

– En n bestn?

– Maroc Super Tetuaan, da's de champagne oonder n stuff. Den verkoopt wiej 17½ geuldn t gram.

– A'j der noe een broekt, wat döt dat dan met oe?

– Van nen fleenkn joint kö'j wal 2½ uur stoond wean, dan bi'j lekker *relaxed*.

– En bie. meer?

– Tevöl is nooit good, mer a'j toch zat bint dan kö'j nog better stoond wean as droonknd. Op zoaterdagavond kömp hier wal s joonkvolk dat eerst n paar kloare joints broekt en der dan nog n paar metnemt, woarnoa ze noar n diskoo hen goat um zich n fleenk stuk in n kraagn te zoepn, zoo at ze m mooi hebt stoan. En dan he'j t der lillik met an.

– Wat mean iej?

– At n haann van De Wonne vroe in n morn krait bint der n deel hertstikke stroonknd.

– Stroonknd?

– Stroonknd joa, stoond en droonknd. Bint ze nich allenig dik mer hebt dee pakhöape der ok nog den heeln tied völs te völ joints bie. zitn te rookn. Ik gef ze nich geern de kost dee zoo onwies zoepn en broekt dat ze doarnoa steil hen stoat. Zat is eer nog nich genug. Mer wel zal doar wat van zegn hè, zaakn bint zaakn. De kafeehoalders möt n kin ok an t daansn hoaldn, wiejleu aans krek zoo.

– Zoo slim he'j t toch nich, duch miej.

– Heur iej miej klaagn?

– Dus nen klaantn kan bie. oe ok nen kloarn wietjoint koopn?

– Vuur twee knaakn dreai ik ¼ halvn gram in n sjekkie. Doar he'k der meestntieds wal n paar van op vuurroad. Da's gauw verdeend.

– Wat verkoop iej noe meer, Hollaandsn of aandern hasj?

– n Boetnlaandsn döt zoo luk viefzig perceant van n umzet.

– En bint dat dan al legale drugs?

– Was dat mer woar! Nee, t gebroek van hasj is net as n import feilik nich too estoan. Mer bie. softdrugs weelt ze nog wal s wat duur de vinger zeen. Mangs pakt ze ne partij op um te loatn zeen dat der wa wat an edoan wördt, mer t meeste loat ze wal hen goan. Gedoogbeleid neumt ze dat.

– En hoo kom iej dan an t boetnlaandse spul? t Lik miej dat doar meer

risikoos an vast zit.

- Doar is de pries dan ok noar.
- Viaa vukke kanaaln...
- Joa, da's noe vuur oe ne vroag.
- Dat krieg ik dus nich te heurn.
- Ach wat za'k zegn: nich met naams en toonaams.
- Hoo geet dat dan in zien weark?
- Doar he'k t miene wal van ezegd, duch miej. Mer noe s wat aans: heb iej oonze nieje pizzaa-scoortjes a zeen? Doar wördt ok spul met bracht duur koeriers, meestntieds bint dat schooljongs of van dee studeantn. Dat geet der best schier an too. En leu dee der nich met an bint um noar zukke geleagnheedn as t Heukske hen te goan könt wiej t spul zoo an hoes bezoargn. Tien gram Afghaan of Kashmir, *big deal*, t kömp der zoo an met n pizzaa-scooter. Aans ok naa makkelik vuur leu dee slim in de pöale bint of an n rolstool vastzit en nich hierhen könt komn. Deenstverlening op moat neumt wiej dat.
- Hoo zit dat met de anleaving, der is proat van dat t spul duur de oonderweerd...
- Boo nee jo, almoal kwazeriej! t Is meestns van dat joonkvolk dat nen stuver wil tooverdeenn. Der bint derbiej dee op n zolderkeamerke met van dee greuilaampn eerst...
- Greuilaampn? Gleuilaampn zö'j meann.
- Nee, greuilaampn. Dee geft krek zoovöl lech as de vuurjoarszun en doar wil t grei naa best bieje wasn. Mer uh.. woar wa'k ok a wier blevn? O ja, dat joonkvolk dat der nen mooien stuver met tooverdeent. Der bint der wat dee eerste klas Northern Light verbouwt en doar ne mooie vakaansie an oaverhoaldt.
- Joa joa, dat zal wa. Studeantn hebt rechtevoort wa wat aans te doon.
- Dat zo'k mer nich te har zegn. Met dee beursn is t aans gen vetpot meer, t geet der krap bieje hen a'j eer leuvn mait.
- En wieders?
- Der bint ok ambtenaarn dee in de baas zien' tied ere weentersport verdeent met n teelt van hennep.
- In de baas zien' tied?
- Joa, dan zeit ze dat ze last hebt van n sick building syndreum – of hoo dat ok hetn mag – en dat der meer greun op kantoor möt komn. De baas maakt t nich oet wat vuur greun der kömp, as t verzuum mer daal geet.
- En broekt dee ambtenaarn dan zölf ok?
- Wisse, wat dach iej. Seend der meer greun bieje eer op kantoor is en zee der mangs wat van nemt is de produktie alsmer toonömn.

- Van t weark of van n hasj?
- n Knief snid van beide kaantn, ha, haa, wat wi’j nog meer!
- En noe mer hopn dat de oaverheid rap oavergeet töt t legaal maakn?
- Dat har a laank mötn gebuurn. t Löp met dat dieeln kats oet de klauwn. Der goat steeds meer *dealers* in wonwiekn zitn, huurt doar n riejkeshuuske, zet der een op en leavert alle soortn pröttel wat ze mer slietn könt töt en met an dee harddrugs an too. De plietsie löp hier zoowat alle daag binn mer an den pröttel könt ze hoast niks doen.
- En dee ambtenaarn kriejt dee der gen last met?
- Zoolaank at dee eer weark mer doot...
- Lik mij nich klook, wearkn oonder invloed.
- Ach man, hoovölle koffie dreent dee wa nich. Met sleute tegelijk. En dan zol zon stickske nich könn? Proat der mij oaverhen. Doarbiej wordt t kreatief deankn ok nog s an ebeut. Wördt ze umsgelieks nich slechter an.
- Mer t is aans nog nich wettelik goodkuurd.
- t Is wiet hè, zoo slim is dat nich.
- Töt slot, oonder vuk soort ambtenaarn veendt softdrugs n grötstn oftrek?
- Iej möt wetn, t is könnigheid hè, zee bint n belangriek deel van miene klaandiezie dee slagmoals komt. Doar proat wiejleu nich tevöl oaver.
- Dat was t dan wal zon luk wa’k wetn wol.
- Mooi, k gelöaf dat doar net n paar vaste klantns an komt, dee mö’k evn wier vorthelpn. Iej redt oe joa wieders wa. Doot heanig an en maak der mer n mooi stukske van.

Scholtn dreent t ströpke der oet, steet op, trek zienn jas an en zet n kraagn op. As hee de zaak oetlöp kik e nog eenmaal oaver zienn schoolder en met heurt e nog hoo at een van de deenders met de blauwe pet tegn Harry zeg: ‘He’j nog n zäkske Skunk?’

KORT EKEURD

Gerrit Klaassen

Oaver: Oonzen Harman, Gelle rozen

Uitgeverij Van de Berg, Eanske 1995

Noa *Zunnewèende* (1993) en *Knikkers van glas* (zölfde joar) is dit a wier t deerde beukske van Herman Brinkman oet Goor met teekningn van Anne Maat.

Joa, wat te schrievn oaver dit weark. Wiej hebt in kleane kommissie de tweentig tekstn vuurleasd en beluusterd en kwamn der achter dat de zinskonstrukties nogal s geweld an is edoan um t toch mer te loatn riemn. *Zunnebraand* (17) gif doar n vuurbeeld van: *De zonne braandt dr weer op lös. / De klèère goat weer oet. / Liggende op 't greune grös, / Möt broen wöddn weer de hoed.* Den lestn regel löp nich. Zooat t lik goat zuk soort riemselkes biey Oonzen Harman boavn dichtkeunst. Mangs wördt t riem zölf ok nog s forceerd, zooas in *Vrömd benemm'n*, woar at n schriever t nich platte *niets* op *fiets* löt riemn (9). t Rapket mij te völ um hier van dichtn te könn sprekn. t Hef ok nich völ um t lief. Kortweg: n inhoald kan gen geliekn tred hoaldn met de schiere ankleding van t beukske.

En met t oetbrengn van disse oetgaaf wördt niejs wier de kaans mist um kolofon en vuurwoord - dat ok nog s op de achterkaant steet - in t zölfde plat te zetn. Dat mangelt.

A'j wilt wetn woar at DE NIEJE TIED der nich met hen wil, gif *Gelle rozen* doar n kloar vuurbeeld van.

Frank Löwik

Oaver: n Hoesbreef (2n joargaank nummer 2)

Historische Vereniging De Dree Marken, De Lut 1995

Van n algerak kö'j sprekn as n meanske aangenaam verrast wördt. n Algerak was t wisse doo ik dit nummer van *n Hoesbreef* oonder oogn kreeg. Ne speciale oetgaaf. t Geet oaver de bevriejding. In dit herdeankingsjoar 1995, n vieftig joar noa den grootn weerldbraand he'w alle grote feitin en t gebeurn van den oorlog deur zoowat alle mediaa nog weer s um te oaverdeankn an ebeudn ekreegn. Wel t al luk evolgd hef kon wa s dit idee kriegn: méér van t zölfde en nog meer van t zölfde.

Doar hoeft den leazer van disn Hoesbreef zich nich veur te bangn. *Zo kom je de verhalen in de geschiedenisboeken niet tegen...* schreef de redaktie in eer weurdken van te veurtn. En zoo is t krek. Roem baan veur *petite histoire* woarvan t grötste part is esteald in n Oosttweants plat van mirakels goo kwaliteit. De biejdreagn zint zoo eschreevn dat leazers dee nich könnig zint in disn hook der ok wille an könt beleavn. En wille is dan nich bloos in den zin van plezeer.

Benaamp Jan Swennenhuis hef der slag van ziene herinneringn zoodöanig deur te geavn dat n meanske doar mangs noadeanknd van wördt. An zien verhaal *Nen trein vol eeleand* goat twee fotoos veurof van t Duutse leger dat bij De Poppe van oaver n poal komt. De eerste meters op Nederlandse grond. Hoovöl rottigheid zoln ze nog oethaaln?

Veur den schriever, nen börsel nog dootieds, was t sentatie, al dee scheterieje. Hee har t leefst oaveral met de nös veuran estoan. Töt dat momeant dat hee de meanselike kaante zeug. Ok van dee jonge Pruusn. *Oaveral blood en verbraande restn van papiern en töag, en doo, n oogslag later half verbraande fotoos van nen soldaat, ne jonge vrouw en... van n keend.*

Inderdoad: *zo kom je de verhalen in de geschiedenisboeken niet tegen.*

Nich allenig dit, ok de verhaaln van aandere schrievers zint t leazn méér as weerd. Doar in Beuningn, De Lut en Berghuuzn mait ze wa greuts wean op zonn hoesbreef!

Goaitsen van der Vliet

Oaver: Dinant Dijkhuis, *Taal van Haaksbergen*²

Twente Akademie, Eanske 1995

Wat of dee op zien meenst zes foutn dan toch warn in de vervoging van 'gliedn' op bladziede 339 van n eerstn druk van t nije Hoksebarger weurdebook woln watleu wetn. Na good, dat za'k dan mer s sekuur oet de deuk doon, want in disn tweedn verbeterdn druk stoat ze nog krek zoo. Kan wean dat ze t dan in n deardn druk n moal good doot.

Ik loat t bij de rechtevoortse tied. t Möt wean: *ik glie(d)*, *glie ik(ke)*, *doe glids* (en nich 1: *glidts*), *glids doe* (en nich 2: *glits*), *hee glid* (as *hee blij* zonder t en dus nich 3: *glidt*), *glid hee* (en nich 4: *glit*), *wiej gliedt*, *glie(re) wiej*, *iej(leu) gliedt* (en nich 5: *glie*), *glie iej(leu)*, *zee gliedt* en *gliedt zee* (en nich 6: *griet*). Wel t der nich met eens is verwies ik geern noar oons disselheukske *Leu, Potleu & Stömpkes*.

Arti et amicitiae

Deenseldagoavnd. Höarkes kamn, tipscheuntjes an en dan zö'w s op n pad. Hoar van n hoond dat wol ik hebn. Ik treadn resolveerd op oonzn litterairn kreenk an. Schoon de gemeudelikeid t doar meestparts weent van de muze wol ik t kniepnde probleem oet de deuke edoan hebn.

Ik zetn mij an n potkachel, ijeleu weet wa, zon zwart, cilindries geval met ringn der op en ne piepe dee noar t plafoond wis. Efkes met n eers der teagnan en iej könt dree daag nich meer daalzitn. Neuws mij zat drs. Haantjes van Veurtn, n promineant lid met n luk barokkig sproakgebroek. Ideaal begin, zoo leut t mij too.

'Drs. Haantjes', hee wil aait neumd wördn met zienn titel, t lik wa of e te keende wördt, 'wat hef dat noe ten deepste in, n surrealisties verhaal?' Hee griemken efkes en zuchtn. Dan göng e terugoet zitn, kop umhoog. As t woare um inspiroatie op te doon.

Oonderdoems weet wiej wa dat numns verleegn zit op n antwoord dat oe elkn havist of gymnasiast ok leavern kan. Weurdebeuke he'w ammoale wa in de kast stoan. Riegnheupe.

Drs. Haantjes deuk noar veurtn en sloekn ineenn zien glas leug.

'Meestparts', leern hee, 'zint dat van dee stukke, woar't gewone leu, de ongevörmden, zeit mer, luk duzelig van in de hoed wördt. Dee stukke, zoo veendt zee, eindigt zoo meer, pats boem, net of den auteur t nich wieder hef ewetn en zien schriefblok met nen klap hef too egooïd. Nen avangardist as ikke...' en hee wees zich met de vinger op zienn oetpuulndn boek, 'wet better.'

'Verkloart oe', neugn ik m.

'Iej möt den teks zeen as n stakkatoo van in evaln lech deur oonzelige roetn. n Lech van inspiroatie deur t absoloeete deuster. En elkn stakkatoo-achtign deurschien is autonoom – steet lös van den aanderen. Doar ma'j dan as veuranman in t letterkeundige van geneetn as van nen roewn diamant, nich be-waarkt, da's woar, meer doarumme ok nog nich vermald. Dan stoa'j bij t verkleenkn van de klaankn hechnd noar oasem te hapn.'

Ik keek ne n moal in zien glas. Niks wiezer.

Doar kwamn De Dree Dieksn an. Ik stotn Haantjes met de elboog an en zea ne: 'wat den daardn der toch feilik bij möt. Den hef nog nooit n moond lös edoan, veur zoowied as ik dat weet, wat iej?'

'Dat is', zea-r e, 'umda'j aans nich sprekn könt van De Dree Dieksn. No, loa'w ze neugn.'

Dat deudn wiej met n wiede aarmegeboar.

'Dieks, Dieks en Dieks, zet oeleu hier too!'

Noe zag ik dat ze nen emmer met water bieje zich hadn. Ik môt verbaasd hebn ekekn want zee gafn voort bescheed.

'Da's veur den noadörs', zea den eerstn Dieks.

'Veurig moal zon verdreet ehad van al de zoalte aapnnötn.' Hee veegn zich t zweet van den kop of.

'Mer Dieksn,' göng mienn noaber deur, 'wat duch oe van...'

'Scheidt der oaver oet', wuufn ze vort. 'Wisse wier oaver surrealistiese gesjichtn dee oet n oonderboek komt. Wieje hebt oons der op n brommer oonderwegns van Geestern a lap um leer um ehounn.'

Noe kon ik de gelle en blauwe verkleuringn op ere gezichtn duudn. 'En?' vreug ik hopvol.

Den daardn Dieks zea wat. t Was nen biejezöndern oavnd! Noa de houerrieje kwamn wieje der a rap achter dat der ne lakune lea in oonze eruditie. Wieje wösn joa geels nich wat of t was', zea-r e spietig. 'Mer t interigeern oons wa.'

'Da's noe jammer,' verzucht n drs. Haantjes van Veurtn, 'gin bescheed, wa dree steule vort.'

Luk wiederop barstn n buldernd lach n lös. In de midn doarvan har Willemoods-Jan estoan, den filoloog. Noe lag e veur de grond.

'Vroagt ut Willemoods-Jan', zea ene van de Dieksn.

n Griemken göng roond. De watn bleuzn zich de bakn op en leutn de biejezezeugn loch laankzaam deur t moondgat wier noar boetn streumn.

'Sneue keerls, filoloogn', schulkopn Van Veurtn. 'Stoat boetn de weerld. Kaans umselieks wa middeleeuws Zuudbulgaars studeerd hebn. Brech ok niks in.'

'Of ieje môt noar Bulgarije hen verhuuzn', zea een van de Dieksn.

'Ma'j wa oonder hille oalde leu waarkn', zea den daardn Dieks. Keerl-en-gin-ean wat zat den op den kuierstool vanoavnd!

'Statim ad rem', smet ik der tuskendeur. Nen blauwn moandag Latien volgn smit aait wat op. 'Roopt ne s.'

Doar kwam Willemoods an ekreanseld. Steule op, zag e a rap, kaartje egaal, en hee drukn zich n dreepeutjen oonder de lange maantelslatn. Te wied, bleek. Hee kwam veur de grond daal en roln met n kop in den emmer.

'Wel hef t lech oet edoan?' schreeuwn hee oet.

'Sneue keerls he'k oe ezeg. Filoloogn. Zoowat nums vrög eer ooit wat, mer a'j ze dan wat vroagt zint ze dikke as doeznd man.'

Achterin göng de polonaise lös. De Dree Dieksn kwamn voort in de been. Wieje geutn der nog ene op de laampe, drs. Haantjes van Veurtn, ikke, en leutn t glas kleenkn. Arti et amicitiae.

Theo Vossebeld

153

Dree gedichtn**Mien gemood**

Mien gemood nustelt zich in:

n Greunglaans van nen weaknkop,
t waggeln van n eendnkuukn,
de warmte van ne weelkekoele
en in oew bloonde hoar.

De lechtvlekn op de hooftloze,
nen vleender boavn t waagnspuur,
t stille ritseln in de blaar
en in oew armgebaar.

De weendoare oaver t heuilaand,
t rusken in de buske,
de middagzonne in mienn nekn
en in oew ummekiekn.

Oavndloch

t Is mi-j donker wördn.

Ik bun eevn goan stoan
um de zun te zeen ondergoan.

An de late loch
driest gloeperig now
de kaaimann en krokodiln
vuur de poorte
van n tweeduuster.
Vret oet de loch
de leste vüegel.

Doar zund ok de dröake al,
dee scharpt de taande
en sart de griephaande
van de beume.

In t duusterbos
kraakt hoolt
brekt tükke
valt beume.
Vlucht ne oele
in ne koele
vol indigoo.

Dood gaan

In de holte
van ne boeske
lig ik
op nen lorrie.

Rol heanig an
de broake of.

In ne dichte kiste
lig ik
op ne liekboar.

Goa gedreegn
de karke oet.

Op ne platte waagn
lig ik.

Hobbel stapvoots now
op n karkhof an.

In ne depe koele
lig ik.

Met batsn vol
kump n duuster
oaver miej.

Ik lig in n schip
en zeil weg
op engeln vlugeln.

LEU, POTLEU & STÖMPKES

Henk Lettink

Nogmoals DE NIEJE TIED

Efkes nog n kort bescheed an Frank Löwik en Goaitsen van der Vliet. En loa'w der dan ne punte achter zetn, want ut hef ok in dialektland gin enkeln zin mekare de vleu af te vangn.

Da'w t neet in alles met mekare eens bunt, was mi-j natuurlik bi-j t schrievn van mien stuk, oaverigns neet op persoanlikn titel, mor oet naam van t Verbond van Neersasse Dialectkringen, al bi-j t schrievn dervan dudelik. Woar t ons as Verbond umme geet, is da'w met mekare as dialektspreakers en -schrievers noar buutn treadt en neet as allerhande verschilnde klubjes dee't wat met dialekt doot. Misschien zolle wi-j as Verbond wal s wat mear 'marktgericht' motn denkn, schoonwal dat ok ziene gevoarn hef. Ik hoppe, dat ut woar is, dat der met DNT sproake is van ne 'oetbreiding' en doardeur van ne 'verrieking'.

Wat de schriefwieze angeet: Wi-j wet natuurlik as verbond neet, hoo t der met de saamnstelling van de spelling veur t Twents hear egoane is. Wi-j wilt ons doar ok neet met bemeuin. Da's ne zake van Twente. Wi-j stelt allenig vaste, dat der in Twente op t oognblik twee schriefwiezn hantearde wordt. En dat wel in DNT wil schrievn, zich an de schriefwieze dee't veur dat blad op esteld is, hef te holdn. En doar he'w wat meuite met. Misschien zol t good wean, dat binn neet al te langn tied der s n paar vernemstige leu (dree liekt mi-j mear as genug), dee't ok nog verstand hebt van sproake, bi-j mekare gingn zitn en probearn ne schriefwieze vaste te steln, dee't veur heel Noard- en Oost-

Nederland geldt. Dat zoln dan leu motn wean dee't t vertrouwn hebt van alle dialektkringe in t noardn en t oostn van ons land. En wat dee leu dan met mekare opstelt, zol veur alle dialektkringe en andere instanties dee't zich met dialekt gängs holdt, motn geldn. En dan neet met eign-wieze köppe toch an de eign over-tuging vaste holdn. Misschien komme wi-j op dee manear nog ne keare van dat eeuwige genöal over spelling af.

Ok wi-j as Verbond wilt in De Moespot kwaliteit hebn. Noo is t natuurlik zoo, da'j ok over kwaliteit könt striedn. Wat den eenn good vundt, vundt den andern mor niks. Dat zö'w ok wal holdn.

An de andere kante vinne wi-j as Verbond dat De Moespot ok n verbondsblad mot blievn. Ut mot n blad wean veur de leedn van t Verbond en dee mot zich doarin toch ok n betjen blievn herkenn. Dat höldt neet in, dat de redaktie de bi-jdraagn neet krities bekik. Want De Moespot mot ok t visitekaartjen van t Verbond noar buutn wordn. Da's neet eets, wa'j van den eenn op den andern dag bereikt. Mor wi-j doot ons beste. En wat dat betröf, stelle wi-j t op pries, da'j ons krities blijft volgn. Wi-j van onze kante zölt dat ok doon.

As besluit nog dit. DNT *probeert as Mozes dootieds water te sloan oet de rotssteenn* (117). In Numeri 20:2-13 wordt dat verhaal van Mozes verteld. Allenig wal wat anders, zoo as t hier in dat korte zinneken steet. Mozes kreg namelijk t volgnde te doon: *'Nem own staf, haal t hele volk bi-j mekare, i-j en Aäron, own breur, en sprek tegn den rots, woar't ze allemoale bi-j stoat, zoodat hee zien water göf.'*¹

Mor Mozes was zoo hellig, dat e in plaatse van met den rots te proatn, wat e had motn doon, der twee keare met zienn staf op hiw. En der kwam

water uut. Zienn Opdrachtgevver
zetn um neet veur schut. Mor Mozes
en Aäron kregn doarnea wal ut
volgnde te heurn: *'Umda'j Mi-j neet
vertrouw en Mi-j neet hoge holdn hebt
in de oogn van de kinder van Israël,
doarumme zölt i-jleu dit hele volk neet
in t land loatn komn, dat Ik eur egovn
hebbe.'*¹

Met op de rotsstene houn kom i-j
neet in t belofde land. I-j mot der met
proatn.

¹ Vertaling Henk Lettink

Frank Löwik
Nich der met hen doon

Henk Lettink gef in t hier boavn-
stoande n traktöatjen oet den Biebel.
Dat is nooit vort in disse tied, dee
volgns Herman Haverkate deurtrökn
is van 'arrogant beleden nihilisme'.
Mer Lettink har um miej persoonlik
de meute nich hoovn te doon. Ik
kenne dee Biebelse gesjichtn wa, a
kan ik doar as good roomsn nich
sitoo de tilfoonnummers bie neumn.
Woar t miej umme dreain, is dat dee
krengn van rotssteen water lösleutn.
Lettink wol der geerne zachte met
hen doon. Pais en vrea hoaldn.
Mer t al vreendelik nikkopn en oet
loatn nöaln van bloazers en nitwits
lig miej hilndal nich. Ik hebbe völ
meer de neiging um ze der ene an te
rekn want deur eer knooiboksnwaark
hef t plat in t algemeen t odium
ekreegn van oalde, oet de tiedse
achterlikheid.

Ok meer takties kan ik met Lettink
nich akkordeern. Zoo lös oaver n
scholder de geschiedenis terug-
kieknd möt elkene vaste steln dat al
wat de beweging van t plat kloar hef
ekreegn wa in t witte van éne haand
eschreevn kan wördn.
Nee, al dee stoetnkeerlkes met pre-
teansies mait van miej n paar beste

ziegerds an de oorn hebn. Dat höld
de boel ok nog luk wakker.
(En wat dee suzers anbetref: ik kenne
der nog wa Ene den dat n moal de
heugste tied veun – ik zal gin num-
mers noomn. En doar is t ten leste
toch noch good met of eloopn.)

Goaitsen van der Vliet
Nich kloar

'Loa'w der dan ne punte achter zet-
ten' schrif Henk Lettink in ziene
reaktie op de weurde an zien adres in
DNT3. Mer hoo kö'j dat noe doon as
der nog niks an kaant maakt is?
Inhoaldelik geet e geels nich in op
oonze standaard schriefwieze. Hee löt
t bie: 'En daor he'w wat meute
met'. Mer *woarumme* dan, dat zoln
wiej noe wa s wiln wetn, benaamt
ok umdat e 'namens het verbond'
schrif. Doar geet t hier um. Nich um
'marktgericht denken', nich um de
'kwaliteit' van De Moespot.
Der bint wa goo argumeantn te
veendn veur t toopasn van ene
schriefwieze um n leasbaar blad in t
plat te maakn veur de leu dee't wiej
op t oge hebt (oonze 'doelgroep'), en
doarum juist woln wiej geern n moal
teagnargumeantn woar-wat-biej-zit
heurn. Veur vernemstig proat hef
DNT/LP&S ruimte zat.
t Woord is an Henk Lettink.

Gerrit Klaassen
Den kromn aarm van n Kreenk

In de leste volle wek van meert bin k
biej V&D nog s efkes noar binn hen
loopn um te goan kiek n hoo at t der
an too gung doar bie (in better plat)
Ne moand laank dialekt op de eerste
verdeping. Der zaatn n stuk of wat
leu van n Kreenk vuur de Twentse
Sproak, mer n ontvaangst was gast-
vriej: 'Goat zitn, krie'j koffie.'

Vuur a'k der earg in har, hadn ze mij a n meerkeuznformulier onner n nös drukt. 'Invuln'. Ik vreug of zee nog met leaftiedskategoriejn of zoo-wat deudn, mer dat wördn vreendelik vortlachtn. 'Nich kwaakn, invuln.' Bij elk woord ha'j dree möggelikeedn. De eerste twintig ha'k almoal good, op de achterkaant van t formulier stönn der ok nog tien en doar kleutn der mij veer van. Iej zagn ze deankn: 'Nich gek vuur een den net t grösei hef legd.'

Ze hadn vöst edacht da'k nich wus wat 'holtuutn' was. Mer n joar of tien eeleedn ha'k doar zölf an metdoan doo doar filmopnaamn van bint maakt duur de Stichting Heemkunde oet Albearge. Een van de keerls an de stamtoafel haaln n stukske oet de kraant van dee tied der bij en doo kon k m zoo wiezn wel a'k was op de fotoo.

Mer ik blief t toch jammer veendn dat ze nich an leaftiedsdiskriminatie deudn. En nog nich eens vuur mij-zölf; der hadn ok n paar schooljongs van t Jacobus College met edoan. 'Mer dee bint nich wieder kömn as de helfte fout', was t bescheed. 'Dat wis der aans aait nog op dat de aandere helft good was', deu k wierum. Ne materiële anmodiging har dee jongs op zien meent der too an könn zetn um der n aander moal nog s wier an te goan zitn. Noe gungn ze slieptertnd vort en wördn der allenig mer in bevestigd dat ze 'der toch niks van könn'.

Oonderwiel was an de stamtoafel t ies brökn, der wördn nog s wier n tröanke indoan en wiew kuern animeerd verdan. Ik kreg zöf's t 'greune beukske' *Twents, hoo schrief wie dat?* met de schriefwieze van n Kreenk vuur niks met, dewiel der f 2,50 op de vuurkaant was eschrevn. De leu löatn mij a wetn da'k in de priezn zol valn en nog ne oetneudiging vuuroet kon zeen.

's Annerdaags heurn ik van nen könnign da'k nen veerdn pries har en t schriefwiezebeukske van n Kreenk zol kriegn. Zo'k noe dat beukske van acht bladziedn wa'k de zölfde wek nog vuur niks har kregn noe ineens as nen pries kriegn? Dat leak mij ofbrök te doon an de weerde van den pries. Doar mos toch wat van ezegd wördn.

Doo he'k n toospröakske op papier zet en doar bin k den 25n meert met noar de eerste verdeping van V&D goan. Op de roltrap kon k de muziek van Gerard Oosterlaar en Bas van den Toren oet Lutnbearg – better bekeand as Höllenboer – a heurn. Noadat Ben Lohuis, n vuurzitter van n Kreenk, de priezn oet har ereikt, kreg ik n mikrofoon. Ik zal oe wa'k doar ezegd heb nich achterhoaldn: *Van de wek vöf der n koevak bij oons op de mat. Ofzeander V&D. Der zat nen breek in van n Kreenk vuur de Twentse Sproak, keurig in t Hooghaarlemerdieks op esteld. Ik har met edoan an een dialect-prijsvraag. U bent daarmee in de prijzen gevallen en wördn oet eneudigd vuur de pries-oetreiking.*

Noe he'k n eksemplaar van *Twents*, hoo schrief wie dat? – oet egövn duur n Kreenk – as pries kregn. Nen pries woar ze meestieds nen diken knaak vuur vragt.

Mer ik doo disn pries terug. Nich bloos umda'k disse wek a n eksemplaar heb kregn van de Kreenk-leu, mer ok umdat t vragt van geald vuur zon beukske n dorpel vuur de leu onneudig hoog maakt um der een met te nemn. n Toogaank töt dee 'universele schriefwieze' wördt der zoo nich makkeliker op maakt.

In ieder nommer van t tidschrift DE NIEJE TIED en aandere oetgaavn in t plat van de zölfde oetgeaverieje kriegt abonnees en kopers der nen Schriefwiezer vuur niks bij, dewiel doar ok nog vöf meer in steet. Zoo breng ien ne

*schriefwieze dichter bij n leazer en zet
iej den der misschien zölvns wal too an
um ok s wat penneprobeerseln in t plat
te produceern.*

*Wat de wiedere ontwikkeling van de
schriefwieze angeet, doar weelt wiej
oons geern met de nije schriefwieze-
kloch¹ van n Kreenk s oaver buugn.
t Anbod lig der, k zol zegn: 'Doot der
wat met.'*

Met da'k t leste woord ezegd har
wördn t moesstil. Achterof wördn
miej vertöln dat der watleu van n
Kreenk bij waarn dee eern kop tuske
de schoolders doekn doo at ze heurn
van den knaak vuur dat beukske.²
Doo k in de pauze n paar leu van n
Kreenk opzoch, kreag k allenig mer n
'ik bin t der nich met eens' en 'oonze
schriefwieze steet onveraanderlik vast,
da's notarieel vast elegd' te heurn.
Ik kan mij nich vuursteln dat alle
leedn van n Kreenk doar aleens oaver
deankt. Dat zol der op wiezn dat dee
schriefwieze nooit meer vuur verbet-
tering en dus veranning in anmea-
king zol könn komn. n Argumeant
dat gin hoalt snid en nich laank
oavereand te hoaldn is, duch mij.
t Wördt tied dat doar s n beumke
oaver op wördt ezet.

¹ Met Hennie Beerlage, Gerrit Kraa
en André Hottenhuis.
Kreenk-lid en Standaard Schriefwieze-
oetdeanker Goaitsen van der Vliet har
geern wiln metkuirn, mer t Kreenk-
bestuur wol m der nich bij in haaln.
Dewiel in eer voaldbleadken toch
dikke steet da'j as lid *magt metdoon
bij de wearkgroepn dee gangs bint met
verscheidne onderwearpn zoa a'j bij t
vuurgoande hebt könn leazn...*
t Eerste doarvuur eneumde oonder-
wearp is, joawal, *t oetgeavn van ene
schriefwieze vuur de Twentse Spraak.*
Ze hebt doar wisse Leedn en leedn.

² Wat blik mij noe achterof, dat der
spraak van is dat n Kreenk dee beuks-

kes vuur niks zol hebn kregn van ne
aandere oetgeaverieje oet de stad. Zol
t könn wean dat t inkreempn van dee
keerls doarmet van doon har?

Bennie Sieverink Keerlsproat

Begin t plat de sproak van de manleu
te wördn? Vrouwleu sprekt hoast gen
Tweants meer, ze verstoat t nog wal,
mar ze proat weerum in t Hollaands.
Komp ut deur de vrouwleulogikaa,
dee emancipatie het? De leu dee't in t
plat schrief bunt ok aait keerls rech-
tevoort, gef der mar s let op, of t noe
in de kraant is of in DE NIEJE TIED.
Vrogger was dat wal aans; Johanna
van Buren en Cato Elderink beheurt
nog aait tot de meest ansprekndn in t
eschreevn dialekt. Is der nog ne nije
generoatie vrouwelike schrievers te
verwochtn of blif heur andeel be-
pearkt tot roln in de revues, dee ok
meest deur manleu wördt schreevn?
Toogeevn: t is woar da'w oons hier
in Tweante meesttieds in t Hollaands
möt oetdrukkn um oons verstoanbaar
te maakn. Wel gen Hollaands kan is
slech of in disse moderne moatschop-
piej. Wel wat vernemstiger is kan
zich t gebroek van dialekt permit-
teern as tweede of derde taal. Nums
gebroekt rechtervoort nog geern t
Tweants umdat e nich aans kan. Dat
zol met recht n teekn van aarmood
wean. Dee verdeanking wilt veural
wichter, zoo lik t, geern oetsloetn
deur zich nich an t plat te woagn.
Toch wilt ze t van jongs best hebn
dat ze plat proat. Dat zee'j oaveral:
n stel keerls höaldt mekaar veur dat t
Tweants n belangriek kultuurgood is
en de vrouwleu dee't der toovallig
bij zit knikt dat ze 'het daar hele-
maal mee eens zijn'. Mar t is ne ver-
aarming van ne taal as een van beide
geslachten ophöldt um doarin te com-
municern.

IN EN OAVER T PLAT

Nieje oetgaavn, meest van 1 januari 1995 töt 1 juli 1995, deels noar opgoav van de Overijsselse Bibliotheekdienst. A'j hieroaver luk meer wetn weelt, kö'j de Bibliofoon beln op nummer 06-9394 (viefdig ceant de minuut).

In druk

- *Dialect in beweging. Honderd jaar na de enquetes van Willems en Aardrijkskundig Genootschap.* Onder redactie van R. Belemans en H.A.A. van de Wijngaard. Stichting Nederlandse Dialecten, Groesbeek. ISBN 90 73869 03 X
- Natasja Engelbertink, *Dialect en school in Twente.* Een onderzoek naar de attitude t.o.v. dialectgebruik en de mate en situaties waarin Twentismen voorkomen op scholen in Twente. Eindscriptie Hogeschool Edith Stein, Hengel
- G.A. van der Lugt, *De mölle (4).* Staring Instituut, Deutekum. Verhaaln in t plat van Gelselaar. Gin ISBN
- *Nooit weer oorlog. 'n Bundel verhalen aover de bevrijding,* Onder redactie van Dinie Hiddink-Dijkman en A.H.G. Schaars. Vrienden van de Streektaal Lochem en omgeving. Veur n deel in t plat. Gin ISBN
- Oonzen Harman (= Herman Brinkman), *Gelle rozen.* Van de Berg, Eanske. Riemkes met teekningn van Anne Maat. ISBN 90 5512 036 7
- Herman van Velzen, *En Oarnt von 'n gat.* Van de Berg, Eanske. No 15 in de riege *Verzamelde werken van Herman van Velzen.* ISBN 90 5512 033

Op CD

- Boh Foi Toch, *Den Straotfox en anderen.* BFT/SEA-005
- Gebroeders Kikstra, *De boerenbruiloft.* Met o.a. *Noar Hoksebarge.* Syncoop 1695754
- Haverkamp, *Da kan toch as nie.*
- Normaal, *Now en/Postbode/Ballade van een muzikant/Vrouw Haverkamp.* 856.995-2
- Jan Ottink Band (live), *Bewogen.* Link CD 4
- Spitfires, *Het Spitvirus.* Pink Records 322 429

Redaktioneel noaschrift

Wel wil oons hier nen tootas bie helpn? Wiej zeukt nen abonnee den temet-verdan dizze rubriek veur oons verzörgn kan.

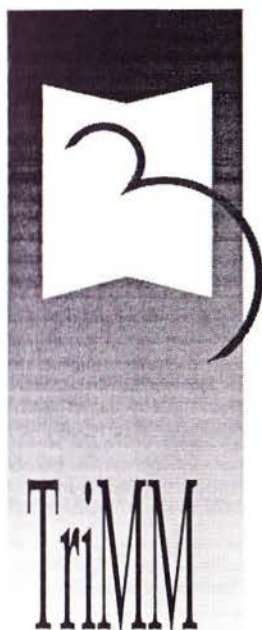
t Is roonseltied

Elkn DNT-abonnee den veur t tooknde nummer
nen niejn betaalndn abonnee anbrech
krig n mooi verhaalnbeukske
veur niks in de busse:

Op n biester

niejmoodse schetsn in t Almeloos
van Frank Löwik (weenkelpries 12,50)

Griep dee kaans!

**Biej TriMM
krie'j krek
luk meer**

Postbus 1208, 7500 BE Eanske
053-309079, fax 053-353027
E-mail: info@trimm.nl
<http://trimm.wirehub.nl/TriMM>

Multimediaa en Internet-toopassingn veur informatie-oaverdrach

Ok tusken Deenkel en Regge ne baank
woar a'j van op an könt!
O'j now betaaln, spoarn, leenn of
belegn weelt...

ABN·AMRO *De baank*